

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Сумська філія
Кафедра юридичних дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни «Речове право»
вибірковий компонент
освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності

081 «Право»
(Правозастосування)

Харків 2019

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 24.01.2019 № 1

СХВАЛЕНО

Вченою радою Сумської філії
ХНУВС
Протокол від 08.01.2019 № 1

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін

Протокол від 23.01.2019 № 1

Розглянуто на засіданні кафедри (юридичних дисциплін) (протокол від 08.01.2019 № 11)

Розробники:

1. Професор кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент Горобець Н.О.

Рецензенти:

1. Завідувач кафедри цивільного права та процесу Факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент Жорнокуй Ю.М.
2. Старший викладач кафедри правосуддя Юридичного факультету Сумського національного аграрного університету, кандидат юридичних наук, Котвяковський Ю.О.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4 Загальна кількість годин – 120 Кількість тем – 10	08 «Право» (правозастосування) 081 «Право» <u>другий (магістерський)</u> (назва СВО)	Навчальний курс <u>2</u> (номер) Семестр <u>3</u> (номер) Вид контролю: <u>екзамен</u> (екзамен, залік)
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		заочна форма навчання
Лекції – <u>20</u> ; (години) Семінарські заняття – <u>20</u> ; (години) Практичні заняття – _____; (години) Лабораторні заняття – _____; (години) Самостійна робота – <u>80</u> ; (години)		Лекції – <u>10</u> ; (години) Семінарські заняття – <u>6</u> ; (години) Практичні заняття – _____; (години) Лабораторні заняття – _____; (години) Самостійна робота – <u>104</u> ; (години)
Індивідуальні завдання:		Індивідуальні завдання:
Курсова робота – _____ (кількість; № семестру)		Курсова робота – _____ (кількість; № семестру)
Реферати (тощо) – _____ (кількість; № семестру)		Реферати – _____ (кількість; № семестру)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними практичними і теоретичними питаннями речового права, вироблення у них навичок самостійного наукового мислення та вмінь із застосування у своїй майбутній роботі набутих знань.

Завдання:

- а) опанування необхідними теоретичними положеннями речового права;
- б) освоєння нормативного матеріалу, що міститься в ЦК України та в інших актах цивільного законодавства України;
- в) ознайомлення з правозастосовною практикою застосування норм цивільного законодавства, що регулюють речове право.

Міждисциплінарні зв'язки: речове право тісно пов'язаний з наступними навчальними дисциплінами: цивільне право, земельне право, сімейне право, цивільний процес, житлове право.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати: теоретичні положення, які визначаються робочою навчальною програмою курсу, відповідний нормативно-правовий матеріал та правозастосовну практику;

вміти:

- правильно кваліфікувати речові правовідносини;
- оперувати основними категоріями речового процесу;
- тлумачити норми речового права й застосовувати їх для вирішення спірних правових ситуацій;
- систематизувати накопичені теоретичні знання тощо.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати: 1) понятійний апарат, що застосовується у речовому праві; 2) поняття та джерела речового права, їх класифікацію; 3) поняття та види речових прав на чуже майно; 4) механізм та порядок захисту права власності; 5) правове становище учасників відносин щодо здійснення речових прав.

вміти: 1) аналізувати норми права в системі речового права, здійснювати їх пошук та систематизацію; 2) вирішувати проблемні завдання; 3) консультувати з питань речового права; 4) складати проекти позовів, претензій, тощо.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. Концептуальні положення про речове право.

Поняття та ознаки речового права. Підстави виникнення речових прав. Об'єкти та суб'єкти речового права. Види речових прав.

Захист речових прав. Поняття та особливості захисту речових прав.

ТЕМА № 2. Право власності.

Поняття права власності та його зміст. Поняття права власності в об'єктивному та суб'єктивному розумінні. Недоторканість права власності. Суб'єкти та об'єкти права власності. Зміст права власності.

Право власності Українського народу. Право приватної власності. Право державної власності. Право комунальної власності. **Поняття та зміст.**

Підстави набуття права власності. Класифікація підстав (способів) набуття права власності та характеристика окремих способів.

Момент виникнення права власності у набувача. Момент виникнення у набувача права власності за первісними підставами. Момент набуття права власності за правочином.

Здійснення права власності. Порядок та межі здійснення права власності. Тягар утримання майна. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна.

ТЕМА № 3 Видів права власності.

Право власності на землю (земельну ділянку). Земля (земельна ділянка) як об'єкт права власності. Суб'єкти та об'єкти права власності на землю (земельну ділянку). Право власника на забудову земельної ділянки. Самочинне будівництво. Право на земельну ділянку при придбанні житлового будинку, будівлі або споруди, що розміщені на ній.

Право власності на житло. Поняття житла. Житловий будинок, садиба, квартира як об'єкти права власності. Права власника житлового будинку, квартири. Права житлово-будівельного (житлового) кооперативу та їх членів на квартиру в будинку кооперативу. Об'єднання власників житлових будинків, квартир.

Припинення права власності. Підстави та порядок припинення права власності.

ТЕМА №4. Право довірчої власності

Еволюція інституту довірчої власності в цивільному праві України.

Суб'єкти довірчої власності. Об'єкти довірчої власності. Здійснення права довірчої власності.

Підстави виникнення та припинення права довірчої власності.

ТЕМА № 5. Право спільної сумісної власності.

Поняття та види права спільної сумісної власності. Підстави виникнення

права спільної власності.

Здійснення права спільної сумісної власності. Утримання майна, що перебуває у спільній власності. Виділення частки співвласника. Припинення права спільної власності.

ТЕМА № 6. Право спільної часткової власності.

Поняття та види права спільної часткової власності. Підстави виникнення права спільної власності.

Здійснення права спільної часткової власності. Утримання майна, що перебуває у спільній власності. Виділення частки співвласника. Припинення права спільної власності.

ТЕМА № 7. Захист права власності (ч.1).

Поняття та види захисту права власності. Принцип рівних умов захисту всіх суб'єктів права власності. Основні засади захисту права власності. Види способів захисту права власності.

Речово-правові способи захисту права власності. Витребування майна власника із чужого незаконного володіння (віндикаційний позов). Витребування майна власником від добросовісного набувача. Розрахунки при витребуванні речей із незаконного володіння. Захист прав власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння (негаторний позов). Визнання права власності. Виключення майна з опису та звільнення з-під арешту.

ТЕМА № 8. Захист права власності (ч.2).

Зобов'язально-правові та інші способи захисту права власності. Відшкодування шкоди, заподіяної речам власника. Недійсність актів, що порушують право власності. Дії органів внутрішніх справ із захисту права власника при порушенні права.

ТЕМА № 9. Речові права на чуже майно.

Право володіння чужим майном як речове право. Суб'єкти та об'єкти володіння. Виникнення володіння та його припинення. Іпотека та притримання. Захист володіння майном.

ТЕМА № 10. Речові права на чуже майно.

Право користування чужим майном як речове право. Сервітут: поняття, види, підстави виникнення, припинення та його захист. Суперфіцій та емфітевзис: поняття, підстави виникнення, припинення та захист.

**4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
ТЕМА № 1 Концептуальні положення про речове право.	12	2	2			8	екзамен
ТЕМА № 2Право власності	12	2	2			8	
ТЕМА № 3 Види права власності	12	2	2			8	
ТЕМА № 4 Право довірчої власності	12	2	2			8	
ТЕМА № 5. Право спільної сумісної власності	12	2	2			8	
ТЕМА № 6 Право спільної часткової власності	12	2	2			8	
ТЕМА № 7. Захист права власності (ч.1)	12	2	2			8	
ТЕМА № 8 Захист права власності (ч.2)	12	2	2			8	
ТЕМА № 9. Речові права на чуже майно (ч.1)	12	2	2			8	
ТЕМА № 10. Речові права на чуже майно (ч.2)	12	2	2			8	
Всього за семестр № 3:	120	20	20			80	

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекцій	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
ТЕМА № 1 Концептуальні положення про речове право.	12	2	-			10	екзамен
ТЕМА № 2. Право власності	13	2	-			11	
ТЕМА № 3 Види права власності	10	-	-			10	
ТЕМА № 4 Право довірчої власності	13	-	2			11	
ТЕМА № 5. Право спільної сумісної власності	15	2	2			11	
ТЕМА № 6 Право спільної часткової власності	15	2	2			11	
ТЕМА № 7. Захист права власності (ч.1)	10	-	-			10	
ТЕМА № 8 Захист права власності (ч.2)	10	-	-			10	
ТЕМА № 9. Речові права на чуже майно (ч.1)	12	2	-			10	
ТЕМА № 10. Речові права на чуже майно (ч.2)	10	-	-			10	
Всього за семестр № 3:	120	10	6			104	

4.1.2. Завдання на самостійну роботу

Завдання, що виносяться на самостійну роботу студента			Література:
Тема № 1. Концептуальні положення про речове право.			
	Правове регулювання речових прав. Співвідношення речових та зобов'язальних правовідносин.		Сучасні проблеми цивільного права та процесу: навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін.; за ред.

			<p>Ю. М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. – Харків: Право, 2017. – 808 с.</p> <p>Харченко Г.Г. Речові права: монографія. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 432 с.</p>
		Тема № 2. Право власності	
		<p>Право власності в суб'єктивному розумінні. Право власності в об'єктивному розумінні. Набуття права власності на перероблену річ. Абуття права власності на безхазяйну річ. Знахідка. Набуття права власності на скарб. Реквізіція. Конфіскація.</p>	<p>Ромовська З.В. Проблеми захисту права власності фізичної особи // Вісник Академії адвокатури України. – 2009. – №2 – С. 5-10</p> <p>Цивільне право України: Курс лекцій: У 6-ти томах. Т.1. Вид. 2-е, виправ. та доп./ Р. Б. Шишка кер.авт.кол.), О.Л.Зайцев, Є.О.Мічурін та ін./ За ред. Р.Б.Шишки та В.А.Кройтора. – Х: Еспада, 2008. – 680 с.</p>
		Тема № 3. Види права власності	
		Право власності на житло. Право власності на земельну ділянку.	<p>Ромовська З.В. Проблеми захисту права власності фізичної особи // Вісник Академії адвокатури України. – 2009. – №2 – С. 5-10</p> <p>Цивільне право України: Курс лек-</p>
		Тема № 4. Право довірчої власності.	
		Поняття права довірчої власності. Види права довірчої власності. Порівняльна характеристика прав довірчої власності та трасту.	

	Тема № 5,6. Право спільної сумісної власності. Право спільної часткової власності.	цій: У 6-ти томах. Т.1. Вид. 2-е, виправ. та доп./ Р. Б. Шишка кер.авт.кол.), О.Л.Зайцев, Є.О.Мічурін та ін./ За ред. Р.Б.Шишки та В.А.Кройтора. – Х: Еспада, 2008. – 680 с.
	Визначення часток у праві спільної часткової власності. Переважне право купівлі частки у праві спільної часткової власності. Звернення стягнення на частку майна, що є у спільній сумісній власності	Козловська Л. Визнання права власності на спадкове майно за рішенням суду в юридичному складі підстав спадкування // Юридична Україна. – 2012. – № 7. – С. 53-56. Цивільне право України. Загальна частина: підручник / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, Р. А. Майданика – 3-тє вид., перероб. і допов. – Київ: Юрінком Інтер, 2010. – 976 с. Сучасні проблеми цивільного права та процесу: навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін.; за ред. Ю. М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. – Харків: Право, 2017. – 808 с. Харченко Г.Г. Речові права: монографія. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 432 с.
	Тема № 7,8. Захист права власності.	
	Право власника на витребування майна від добросовісного набувача. Витребування грошей та цінних паперів. Розрахунки при витребуванні майна із чужого незаконного володіння. Відшкодування шкоди, завданої власникові земельної	Цивільне право України. Загальна частина: підручник / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, Р. А. Майданика – 3-

		ділянки, житлового будинку, інших будівель у зв'язку із зниженням їх цінності.	<p>те вид., перероб. і допов. – Київ: Юрінком Інтер, 2010. – 976 с.</p> <p>Маслов В.Ф. Осуществление и защита права личной собственности в СССР. – М.: Юрид. лит., 1961. – 238 с.</p> <p>Жилінкова І. Превентивний спосіб захисту права власності // Вісник Академії правових наук України. – 2005. – № 3. – С.130-136.</p> <p>Цивільний кодекс України: Наук.-практ. комент. / за заг. ред. Є. О. Харитонова, О. І. Харитонкової, Н. Ю. Голубевої. – Київ: Всеукр. асоц. видавців «Правова єдність», 2008. – 740 с.</p>
		<p>Тема № 9,10. Речові права на чуже майно.</p> <p>Види речових прав на чуже майно.</p> <p>Встановлення сервітуту.</p> <p>Зміст сервітуту.</p> <p>Право користування чужою земельною ділянкою або іншим нерухомим майном.</p> <p>Права та обов'язки землекористувача.</p> <p>Правові наслідки припинення права користування земельною ділянкою.</p>	<p>Дзера І.О. Цивільно-правові засоби захисту права власності України : монографія – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 256 с.</p> <p>Харченко Г.Г. Речові права: монографія. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 432 с.</p> <p>Сучасні проблеми цивільного права та процесу: навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін.; за ред. Ю. М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. – Харків: Право, 2017. – 808 с.</p> <p>Цивільне право України. Загальна частина: підручник /</p>

				за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, Р. А. Майданика – 3- тє вид., перероб. і допов. – Київ: Юрінком Інтер, 2010. – 976 с.
--	--	--	--	--

5. Індивідуальні завдання

Теми рефератів

1. Зміст права власності.
2. Право власності кооперативів.
3. Речово-правові засоби способи захисту права власності.
4. Зобов'язально-правові способи захисту права власності.
5. Земельний сервітут.
6. Правл власності на земельну ділянку.
7. Право власності на квартиру.

Теми наукових робіт

1. Європейські системи приватного (цивільного) права.
2. Право власності господарських товариств.
3. Тенденція розвитку суміжних речових прав (речово-правових інститутів) у законодавстві України.
4. Зміст речових прав: постановка проблеми.
5. Право власності і обмежені речові права: співвідношення понять.
6. Речові права з точки зору порівняльного правознавства та політики цивільного права.
7. Правова природа інших прав користування чужими речами.
8. Привласнення чужої речі в системі способів припинення та придбання права власності.
9. Віндикаційний позов в речовому праві.
10. Негаторний позов у речовому праві.

6. Методи навчання

Методи навчання: лекція із застосуванням проблемного методу, лекція-візуалізація (на основі методу наочності з використанням аудіо-, відеотехніки). У ході викладення навчальної дисципліни «Речове право» передбачається проведення (відповідно до програми) лекційних та семінарських занять; проведення ділових ігор; написання реферативних та наукових робіт; підготовка доповідей. З метою поточного контролю знань планується проведення опитувань на семінарських заняттях.

Аудиторні заняття проводяться у формі семінарських занять, на яких здобувачі вищої освіти повинні брати участь у дискусії навколо попередньо визначених тем, виступати з рефератами або тезами виступів, вміти формулювати і відстоювати свою позицію.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

Питання до екзамену

1. Поняття речових правовідносин.
2. Види речових правовідносин.
3. Система правових норм, що регулюють речові відносини (речове право в об'єктивному розумінні).
4. Поняття правовідношення власності (права власності) та його зміст.
5. Принципи права власності.
6. Загальна характеристика підстав набуття та припинення права власності.
7. Первісні підстави виникнення права власності.
8. Похідні підстави виникнення права власності.
9. Припинення права власності.
10. Реєстрація виникнення та припинення права власності.
11. Загальні положення про здійснення права власності.
12. Право власності Українського народу.
13. Право приватної власності.
14. Право комунальної власності.
15. Право власності на земельну ділянку.
16. Право власності на житло.
17. Право довірчої власності.
18. Виникнення права довірчої власності.
19. Підстави припинення права довірчої власності.
20. Суб'єкти та об'єкти права довірчої власності.
21. Загальна характеристика права спільної власності.
22. Право спільної часткової власності.
23. Право спільної сумісної власності.
24. Загальна характеристика захисту права власності.
25. Самозахист права власності.
26. Речово-правові способи захисту права власності.
27. Зобов'язально-правові та інші способи захисту права власності.
28. Поняття володіння як речового правовідношення.
29. Підстави виникнення та припинення права володіння як речового правовідношення.
30. Захист права володіння.
31. Поняття та види речових прав на чуже майно.
32. Сервітут як речове право на чуже майно.
33. Особистий сервітут.
34. Емфітевзис як речове право на чуже майно.
35. Суперфіцій як речове право на чуже майно.
36. Застава як речове право на чуже майно.
37. Притримання як речове право на чуже майно.

38. Право повного господарського відання як речове право на чуже майно.
39. Право оперативного управління як речове право на чуже майно.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна робота (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість} = ((\text{Результат} + \text{Результат}) / 2) * 10$$

*балів (перед
підсумковим
контролем)*

*навчальних занять
за семестр*

*самостійної
роботи за
семестр*

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість балів} \\ \text{(перед підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим контролем} \end{array}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{за поточний} \\ \text{семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Підсумкові бали за} \\ \text{попередній} \\ \text{семестр} \end{array} : 2$$

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання

здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (*робота на семінарських, практичних, лабораторних та інших аудиторних заняттях, самостійна робота, виконання індивідуальних творчих завдань*) та підсумкового контролю. Кафедра визначає вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних занять	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, виконати практичне завдання тощо	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 – 100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
82 – 89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками.
75 – 81		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією–двома значними помилками.
68 – 74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу освоєний неповністю , але прогалини не несуть істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
60 – 67		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
35–59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
1–34		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №40-44. – Ст. 356.
2. Сімейний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21-22. – Ст. 135.
3. Житловий кодекс України // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1983. – додаток до № 28. – Ст. 573.
4. Земельний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 3–4. – Ст. 27.
5. Закон України «Про заставу» // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 47. – Ст. 642.
6. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про судову практику в справах про захист права власності та інших речових прав» від 07.02.2014 № 5 [Електронний ресурс]. – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0005740-14>
- 7 Гражданское право Украины. Часть 1 / Под ред. А. А. Пушкина, В. М. Самойленко. – Харьков: «Основа», 1996.
8. Цивільне право України. Загальна частина: підручник / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової, Р. А. Майданика – 3-тє вид., перероб. і допов. – Київ: Юрінком Інтер, 2010. – 976 с.
9. Цивільне право України: Академічний курс: Підруч.: У двох томах / За заг ред. Я. М. Шевченко. – Т.1. Загальна частина. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 520 с.
10. Цивільне право України: Курс лекцій: У 6-ти томах. Т. 1. Книга 1 / Р. Б. Шишка, В. А. Кройтор, Я. О. Чапічадзе, М. О. Самойлов; За ред. Р. Б. Шишки та В. А. Кройтора. – Харків: Еспада, 2004. – 176 с.
11. Цивільне право України: Курс лекцій: У 6-ти томах. Т. 1. Книга 2 / За ред. Р. Б. Шишки та В. А. Кройтора. – Харків: Еспада, 2004. – 392 с.
12. Сучасні проблеми цивільного права та процесу: навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін.; за ред. Ю. М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. – Харків: Право, 2017. – 808 с.

Допоміжна

- 1 Дзера І. О. Цивільно-правові засоби захисту права власності України: монографія – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 256 с.
2. Харченко Г. Г. Речові права: монографія. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 432 с.
3. Маслов В. Ф. Осуществление и защита права личной собственности в СССР. – М.: Юрид. лит., 1961. – 238 с.
4. Право власності в Україні: навчальний посібник / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової. – Київ: Юрінком Інтер, 2000. – 816 с.

5. Цюра В. В. Речові права на чуже майно: монографія. – Київ: КНТ, 2006. – 136 с.
6. Жилінкова І. Превентивний спосіб захисту права власності // Вісник Академії правових наук України. – 2005. – № 3. – С.130–136.
7. Цивільний кодекс України: Наук.-практ. комент. / за заг. ред. Є. О. Харитонова, О. І. Харитонової, Н. Ю. Голубевої. – Київ: Всеукр. асоц. видавців «Правова єдність», 2008. – 740 с.
8. Козловська Л. Визнання права власності на спадкове майно за рішенням суду в юридичному складі підстав спадкування // Юридична Україна. – 2012. – № 7. – С. 53-56.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Верховна Рада України: Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
2. Верховний Суд: Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/>
3. Міністерство юстиції України: Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua>
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>